

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Neplnění poddodavatele jako vyšší moc (?)

Jestliže smluvní strana poruší povinnost ze smlouvy, může se povinnosti k náhradě za takové porušení smlouvy zprostit, jestliže prokáže, že na její straně působila překážka splňující požadavky stanovené v § 2913 odst. 2 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“). Je však možné aplikovat uvedený liberační důvod, jestliže porušení povinnosti ze smlouvy zapříčinil dodavatel, resp. poddodavatel?

Překážka dle § 2913 odst. 2 OZ musí:

- i. bránit v plnění smluvních povinností dočasně nebo trvale;
- ii. být mimořádně nepředvídatelná;
- iii. být nepřekonatelná a
- iv. vzniknout nezávisle na vůli smluvní strany.

Pokud má neplnění poddodavatele splňovat znak dle bodu i., je nutné, aby se jednalo o poddodavatele, kterého není možné nahradit (nebo dle mého názoru by jeho náhrada působila značné obtíže). Stejný předpoklad musí být splněn také vzhledem k bodu iii. Uvedené znaky by tak nemohly být splněny u dodavatele, kterého by bylo možné nahradit jiným dodavatelem.^[1] Důvodem by také dle mého názoru nebylo, pokud by náhrada poddodavatele pro smluvní stranu představovala vynaložení vyšších nákladů.^[2] Ve vztahu k bodu ii. by se mělo jednat o poddodavatele, u kterého smluvní strana mohla důvodně předpokládat, že dostojí svým smluvním povinnostem (např. jestliže šlo o poddodavatele, se kterým má smluvní strana předchozí pozitivní zkušenosti). Problematickým však může být znak nezávislosti na vůli smluvní strany dle bodu iv. V komentáři autorů Hulmák a kol. se uvádí: „Slovní spojení „překážka vzniklá nezávisle na jeho [tj. dlužníkovi] vůli“ nelze vykládat doslovně. Pokud si dodavatel zvolí subdodavatele, který se ocitne v prodlení se svým plněním a v důsledku toho dodavatel poruší povinnost vůči objednateli, jistě jde o překážku nezávislou na vůli dodavatele. Připuštění liberace v takovém případě by však neúměrně zvýhodnilo dlužníka a sejmulo z něho odpovědnost za různé aspekty jeho činnosti, mající primární základ v jeho volném rozhodnutí (on se rozhodl svěřit určitou činnost nespolehlivé osobě). Proto je v této souvislosti přesnější hovořit o tom, že musí jít o překážku, která vzniká mimo sféru kontroly dlužníka“^[3]. Z uvedené odborné literatury tak vyplývá, že jestliže dojde na straně dodavatele k prodlení z důvodu, že jeho poddodavatel se dostal do prodlení (nebo z jiného důvodu neplnil smluvní povinnosti), pak není možné se zprostit odpovědnosti pouze poukazem na skutečnost, že jeho poddodavatel nedodal plnění v souladu se smlouvou, která byla mezi dodavatelem a poddodavatelem uzavřena. V komentáři kolektivu autorů Švestka, Dvořák a Fiala se uvádí, že liberační důvody dle § 2913 odst. 2 OZ nemohou být aplikovány v případě, že dodavatel zvolí poddodavatele, který nedodrží svůj smluvní závazek, neboť dodavatel odpovídá za osoby, které převzal za účelem splnění svého závazku.^[4] Je možné si představit situaci, že body i. až iii. mohou být splněny, jestliže ne(s)plnění smluvní povinnosti zapříčinil poddodavatel. Z komentářové literatury však vyplývá, že splnění bodu iv. je komplikované, jestliže se jedná o poddodavatele zvoleného smluvní stranou (k situaci, kdy je poddodavatel vymíněn druhou smluvní stranou, resp. objednatelem, viz níže).

Platí, že smluvní strana nese odpovědnost za poddodavatele i v případě, že poddodavatel nebyl schopen plnit s ohledem na překážku vymezenou v § 2913 odst. 2 OZ? V této souvislosti je možné přihlídnout k závěrům rozsudku Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, ze dne 13.

10. 2021, sp. zn. 44 ICM 718/2019. Předmětem právní věci bylo určení, že pohledávky přihlášené žalobcem do insolvenčního řízení byly přihlášeny po právu, neboť žalovaná pohledávky popřela z důvodu, že dlužník dodávku nedodal z důvodu vyšší moci. K prodlení na straně tohoto dlužníka došlo v důsledku prodlení jeho poddodavatele (důvodem byl ozbrojený konflikt v roce 2014 v Luhanské a Doněcké oblasti). Krajský soud zde dospěl k závěru, že dlužníkovi nelze klást za vinu, pokud v důsledku válečného konfliktu v oblasti jeho poddodavatele nebylo ze strany dlužníka možné splnit své závazky. Soud uvedl, že tím došlo k naplnění liberačních důvodů dle § 2913 odst. 2 věta první OZ. Z uvedeného rozsudku je zřejmé, že soud se zabýval posouzením, zda bylo prodlení poddodavatele způsobeno vyšší mocí. V souvislosti s výše uvedeným závěrem Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, mám za to, že jestliže poddodavateli znemožní plnit své povinnosti právě překážka vymezená v § 2913 odst. 2 OZ, pak je možné uvedené ustanovení aplikovat i ve vztahu ke smluvní straně, která plní své smluvní povinnosti zcela či částečně skrze poddodavatele. Podle mého názoru nebude stačit prokázat působení vyšší moci na straně poddodavatele, ale bude nutné také doložit, že neplnění poddodavatele je v přímé souvislosti s porušením povinnosti smluvní strany. Současně by měla smluvní strana dotčená prodlením svého poddodavatele argumentovat (a optimálně také doložit), že byly naplněny další znaky podle § 2913 odst. 2 OZ (samozřejmě za předpokladu, že takové znaky naplněny budou).

Lze narazit na situaci, že smluvní strana si svého poddodavatele nezvolila dobrovolně, ale byla určena (vymíněna) druhou smluvní stranou; tedy že si druhá smluvní strana (objednatel) vymínila, aby určitou část plnění provedl konkrétně určený poddodavatel. V této souvislosti Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. 29 Odo 426/2001, dospěl k následujícímu závěru: *„Pokud objednatel díla přikáže zhotoviteli zadat provedení určité části díla konkrétnímu subdodavateli, který následně způsobí prodlení se zhotovením a předáním díla, je v rozporu s ekvitou, aby tyto dopady byly přenášeny na zhotovitele, který do výběru subdodavatele nesměl zasáhnout.“* V případě poddodavatele, který provádí práce či poskytuje dodávky smluvní straně (zhotoviteli) na základě příkazu druhé smluvní strany (objednatele), jistě bude platit, že smluvní strana nemůže nést odpovědnost za případ, že poddodavatel vymíněný objednatelem není schopen dostát svým závazkům v důsledku působení vyšší moci.

Jestliže je nesplnění smluvních závazků zapříčiněno poddodavatelem smluvní strany, je problematické využít liberační důvod dle § 2913 odst. 2 OZ, a to zejm. ve vztahu k bodu iv. (viz výše), v jehož souvislosti je dovozováno, že smluvní strana je odpovědná za (pod)dodavatele, kterého si zvolí (leďa by se jednalo o dodavatele vymíněného druhou smluvní stranou, jak plyne z výše uvedeného). O odlišnou situaci se dle mého názoru jedná v případě, kdy poddodavatel není schopen dostát svým závazkům v důsledku vyšší moci. V takovém případě však bude nezbytné nejen prokázat splnění předpokladů stanovených v § 2913 odst. 2 OZ, ale také příčinnou souvislost mezi neplněním poddodavatelem a nemožností smluvní strany dostát svým smluvním závazkům.

Mgr. Kateřina Hudec,
advokátka

MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

Praha | Brno | Ostrava

Tel.: +420 222 866 555
Fax: +420 222 866 546
e-mail: info@mt-legal.com

[1] Např. jedná-li o trh s vysokou konkurencí.

[2] Podpůrně vycházím z § 1764 OZ, ze kterého vyplývá, že změní-li se po uzavření smlouvy okolnosti do té míry, že se plnění podle smlouvy stane pro některou ze stran obtížnější, nemění to nic na její povinnosti splnit dluh. Je zřejmé, že zvýšené náklady na jiného poddodavatele, nemohou být důvodem pro nemožnost smluvní strany plnit své povinnosti ze smlouvy.

[3] HULMÁK, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2072 s. Dostupné v Systému Beck-online. ISBN: 978-80-7400-287-8.

[4] ŠVESTKA, J. DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI (§ 2521 – 3081, relativní majetková práva 2. část). Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2021, s. 1516. Dostupné v systému Aspi. ISBN: 978-80-7598-955-0.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - KVĚTEN 2026](#)
- [Hodnocení demo prostředí v IT veřejných zakázkách: užitečný nástroj, nebo cesta k netransparentnosti?](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - DUBEN 2026](#)
- [Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek – limity sdílení technického vybavení](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - BŘEZEN 2026](#)
- [Zdrojové kódy jako „pojistka“ proti vendor-lock-inu: judikatorní korekce a její meze](#)
- [Spolupráce zadavatele a developera z pohledu rozhodovací praxe ÚOHS a plánovacích smluv](#)
- [Listinné nabídky v éře elektronizace: přestupek, nebo legitimní postup?](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ÚNOR 2026](#)
- [Změna poddodavatele v průběhu zadávacího řízení](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - LEDEN 2026](#)